

Kukoricamoly és gyapottok bagolylepke a kukoricában

Gyakorlati megkülönböztetés, eredeti felvételekkel

Összeállította: dr. Szieberth Dénes

(Figyelembe vett szakanyagok, segítségek: Dr. Balogh Péter és Dr. Keszthelyi Sándor Phd szakdolgozatai az internetről, Dr. Szeöke Kálmán tanácsai és írásai)

A kárképről általában

- Nem mindig vagyunk egyértelműen tisztában azzal mit is látunk, ha feltépjük a kukoricacsövet borító csuhét. Legtöbbször első pillantásra szembetűnik a megrágott csutkavég, esetleg már penészes is és ürülékkel szennyezett. Tovább boncolva a csövet, beljebb is lehet rágás, furkálás, sőt, maga csutka is át lehet fúrva, többnyire hosszanti irányban. Az érőfélben lévő kukoricában gyakoriak a kivájt szemek, vagy a szemsorok közötti hosszanti rágás, jellegzetes rágcsálékkal, ürülékkel szennyezve.
- Ha figyelmesen sétálunk a kukoricatáblában, már előbb is felmerülhet a gyanú. Szembetűnhet egy-egy letört vagy megbillent szár, címer, a zöld állományban sárgán vagy antociánosan elszíneződött felső növényi rész, párhuzamos lyukakkal „díszített” felső levelek, fel-felrebbenő lepkék.

Melyek a kukorica csövet leggyakrabban látogató kártevők?

- Leggyakrabban a kukorica moly lárvával, kukoricabogár imágóval és a gyapottok bagolylepke lárvával találkozunk a kukorica csuhé alatt. Néha előfordul, s a kukoricabogár imágójához hasonló kárt okoz a négyfoltos fénybogár.
- Az 1995-ös megjelenése óta rendszeres és 2003-óta súlyos károkat okozó kukoricabogár nálunk egy tápnövényes, sajátos életmódja miatt termesztési intézkedéssel szinte teljes visszaszorítására lenne lehetőségünk. Rendszeres költségtényező, kártétele súlyosabb esetben termékenyülési hiányban nyilvánulhat meg. A bibék és a fejlődő-érő kukoricaszem fogyasztásával minden évben okoz kisebb-nagyobb kártételt.
- A négyfoltos fénybogár kisebb számban rendszeresen megtalálható a kukoricában, nagyobb tömegben a bibéket teljesen lerághatja.

Mikor inkább gyapottok bagolylepke?

- A gyapottok bagolylepke 3 – 4 cm szárny fesztávolságú, a hímek zöldes, míg a nőivarúak többnyire narancsos árnyalattal szótt halványabb vagy sötétebb kávébarna színűek, az első szárnyon egy mosott szélű folttal, az elsőn és hátsón szélesebb sötét szegéllyel. A bibére, vagy a bibéhez közel helyezi el tojásait (egy-et-egy-et), így a kis hernyóknak nem kell rágással behatolni a csuhé alá, hanem a bibeszálak között egyszerűen bemászik. Első tápláléka is a bibe, megrágja, kócosná teszi. Behatolva, a fiatal lárva a képződő, fejlődő magot fogyasztja, többnyire körberágva a csővéget. Lusta hernyó, keveset közlekedik, különösen az első időszakban. Azért nem kizárt, hogy útra kel, s a kukoricamolyhoz hasonlóan valahol berágja magát egy másik kukoricacsőbe. A berágás helye általában a molyénál nagyobb, kerek lyuk. Ürüléke vizenyősebb, mint a kukoricamolyé.

Mikor biztosan gyapottok bagolylepke hernyó?

- Egészen biztosan akkor beszélhetünk gyapottok bagolylepke hernyóról, ha személyesen találkoztunk vele, s felismertük. A hernyó nagyon változatos megjelenésű. Az első lárvastádiumú lárva pettyes, serteszőrös. (Mindez főképp csak nagyító alatt tűnik ki.) Az idősebb lárvákon a serték már jól láthatók, a serték tövében petty van, köztük sávok húzódnak. Az oldalsó sávok feltűnőek, a testnél világosabbak, sárgásfehér és okkersárga közötti színárnyalattal. Fejük, toruk és lábaik (többnyire) barnák. Az első lárvastádiumúak feje nem éri el a fél mm-t sem, hosszuk néhány mm, míg a kifejlett, hatodik lárvastádiumúak akár fél cm szélesek is lehetnek. Hosszméretük 4-5 cm. Jellemző színük a világoszöldtől a sötét (zöld, barna, feketés) színárnyalatokig terjed. *(Mind az imágó, mind a lárva színe erősen függ a tápláléktól!)*

Mikor van inkább kukoricamoly hernyójával dolgunk?

- Biztosan akkor, ha látjuk és felismerjük!
- Ha lehúzzuk a csuhét, menekülőre fogja a dolgot, igyekszik kijutni a látómezőből. Nyugtalan, mozgékony lény.
- „Gyalog” vagy selyemszálon függve közlekedik
- A hernyó maga fehéres-rózsaszínes, szelvényenként 6 sertét visel (nem szembetűnő, de erős nagyítóval jól láthatók a serték)
- A feje kezdetben barna, később fekete (5-7 lárvastádiumon át sötétedik)
- Bábbá magaszótte laza szövedékben alakul, főként a szárban, de akár a csövön vagy a csutkában, vagy kívül a növényen

Hol található leggyakrabban a kukoricában?

- Jelenlétére utal, ha a növény kívülről is meg van fúrva, a lyuk száján a jellegzetes ürülékkel. Gyakran oldalról, a csuhéleveleken át hatol a csőbe, de vezethet az útvonal a kocsányon keresztül is.
- A levéllemez és a szár találkozásánál szinte biztos, hogy található odahullott ürülék és rágcsálék
- Erősen molyos kukoricára utal, ha sok letört címert, eltört szárat látunk
- A szárba valahol az internódiumba (ízköz) rágja be magát – a szabályt, hogy felülről jön lefelé, s kikerüli a nóduszt (csomó, felette kifúr, alatta befúr), nem mindig tartja be
- A szárban a belet fogyasztja, összeroncsolja
- Ha már bejutott, a csövön bárhol megtalálható
- Többnyire a csutkát is megfúrja, hosszanti irányban a kocsánytól egészen a csúcsig
- A szárban és csutkában egyaránt telelhet, de előnyben részesíti a szár talajhoz közeli részét
- A közvetlen kártétel következménye, hogy a szár és a szemek rothadásnak indulnak, a toxikus gombafajok mérget termelhetnek, kiesést okozva az állattenyésztésben

Kukoricamoly és gyapottok bagolylepke imágók

(a felső sarkokban élő példányok eredeti fotói)

Fénycsapdával fogott kukoricamoly lepkék

középen: világossárga dudvamoly (*Sitochroa verticalis*) – dr. Szeőke Kálmán észrevétele.

Fénycsapdával fogott gyapottok bagolylepkék (Jobbra fent élő példányok, napraforgón)

Melyik hernyó melyik hernyó?

Kukoricamoly hernyó

Gyapottok bagolylepke hernyó

Párhozó kukoricamoly lepkék (nőstény balra)

Gyapottok bagolylepké imágó kéklucernán

Gyapottok bagolylepke hernyó érett kukoricában

Kukoricamoly (balra) és gyapottok bagolylepke hernyó (jobbra) együttes kártétele

Kukoricamoly kárkép zöld állományban

Fiatal kukoricamoly hernyó a behatolási
rágással

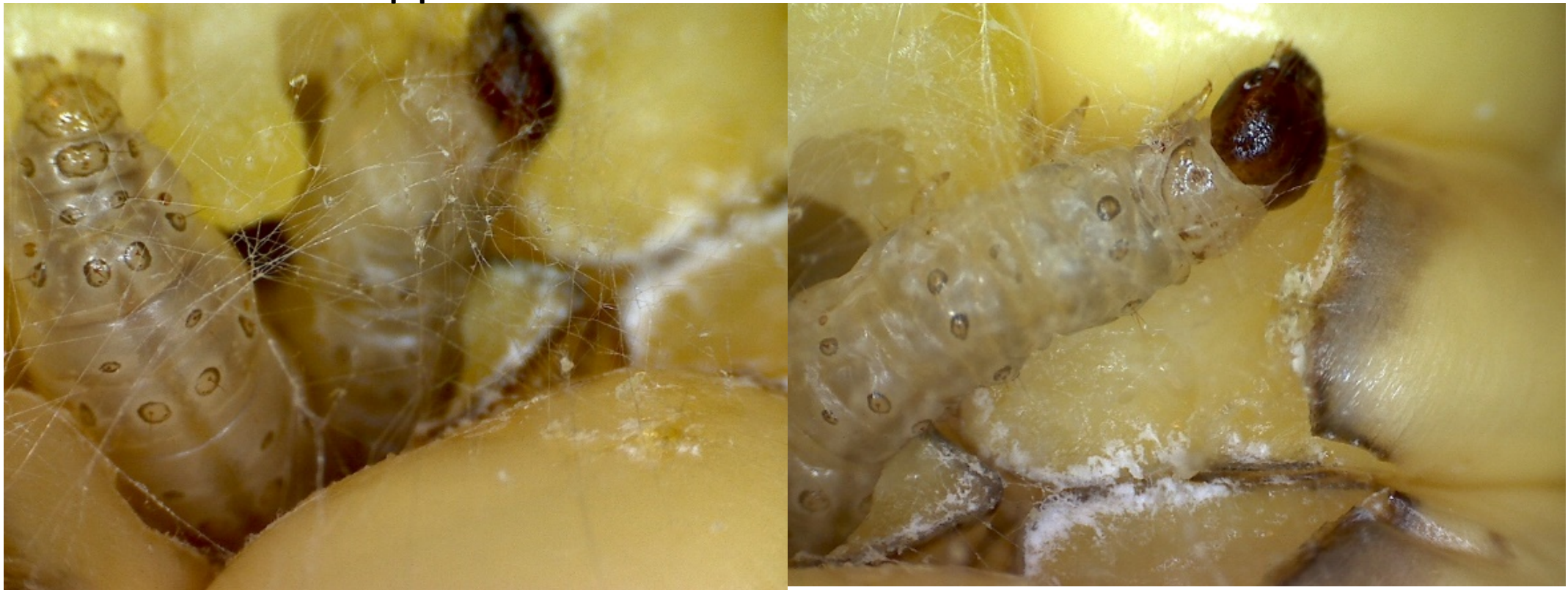

Kukoricamoly hernyók

Kukorica moly hernyója

Bábozódás előtt éppen a hálót szövi

Bábozódáshoz készülő kukoricamoly hernyó -
kész a szövédéék

Kukoricamoly bábja, csövön

További cikkek és rovarkártevőket ábrázoló képek galériánkból

<http://www.magyarkukoricaklub.hu/galeria/del-baranyai-kukoricakepek>

(Az „Adorjás 25” képen gyapottok bagolylepke és kukoricamoly hernyó együtt látható.)

<http://www.magyarkukoricaklub.hu/galeria/a-kukorica-rovarkartevi>

<http://www.magyarkukoricaklub.hu/galeria/a-kukorica-rovarkartevi/gyapottok-bagolylepke>

<http://www.magyarkukoricaklub.hu/galeria/a-kukorica-rovarkartevi/kukoricabogar>

<http://www.magyarkukoricaklub.hu/galeria/a-kukorica-rovarkartevi/kukoricamoly>